

Krisepedagogikk

Hjelp til barn og ungdom i krise

Jon-Håkon Schultz

Trondheim, 25. november 2011

Hovedpunkter: 25. november 2011

- Åpenhet om kriser
 - Gradering av kriser
 - Krisepedagogisk modell
- Skremmende nyheter
 - Avisenes forsider
- PTSD
 - Tilpasset opplæring
- PP-tjenestens kriseteam
 - Krisepedagogiske metoder
- Kan vi snakke med barn om alt?
 - Ord og begreper
 - Terapeutisk kommunikasjon
 - Praktiske råd og tips

Gradering av kriser – 1. og 2. grad

1. gradskriser

- Nasjonale
- Internasjonale
- Angår alle
- Voldsom mediedekning

Eksempler:

- World Trade Center
- Irak-krigen
- Tsunamikatastrofen
- Muhammedtegningene
- 22. juli 2011

2. Gradskriser

- Nasjonale
- Internasjonale
- Angår alle
- Sterk mediedekning
- Barn involvert

Eksempler:

- Baneheia
- Familiedrap
- Skolen i Beslan – 187
- Massakrene i Finland
- Lommemannen, Norge
- Joseph Fritzl, Østerrike

3. gradskriser: Når det virkelig gjelder

- Barn som offer
- Barn som pårørende
- Klassen som pårørende

Eksempler:

- Familiedrap: Skranevatnet – Hylkje – Madlamark – Tønsberg – Nøtterøy - Overhalla
- Skolebarn voldtatt
- Selvmord i familien

Krisepedagogisk modell

1. **Uttrykksfasen:** legger til rette for et trygt samtaleklima; elevene får ordet.
2. **Faktafasen:** Sortering, moderering og supplering av fakta; læreren tar ordet, elevene får spørre.
3. **Handlingsfasen:** Videre bearbeiding, elevene får mulighet til å vise solidaritet og konstruktivt engasjement.
4. **Oppfølgingsfasen:** Lærer følger opp elever som virker spesielt berørt og vurderer viderehenvisning i samråd med foresatte.

Pedagogiske dilemmaer

- Skal vi vente å se?
- Hvor omfattende forklaringer skal vi gi?
- Skal vi uttrykke våre egne meninger?
- Behov for ekstra samarbeid med foreldre?
- Hvor mye tid bør vi bruke?
- Behov for faglige kollegadiskusjoner?
- Mangler vi mandat fra skolens ledelse?

Sammenheng i livet - Antonovsky

Når der verste har hendt – helsebeskyttende faktorer:

- Det som hendte ble begripelig
- Verden ble forutsigbar igjen
- Hendelsene ble håndterbare
- Det var meningsfylt

Aaron Antonovsky: *The Mystery of Health*, 1987

James Pennebaker – Opening-up

Helsefremmende kommunikasjon:

- Betro seg til noen – samtale – terapi
- Bekjennelser – skriftemål
- Ulike former for bønn
- Forskjellige skrivemetoder

Konklusjon: De som legger lokk på traumer og mentale påkjenninger, har en langt dårligere helsesituasjon enn de som får satt ord på det verste.

LEONARD BERKOWITZ: NEO-ASSOSIASJONISTENE

- VONDE OG TRAUMATISKE MINNER ER LAGRET I HUKOMMELSEN
- DE ER ASSOSIERT MED HVERANDRE
- DE LEVER I ET NETTVERK
- DE HAR ET FELLESELEMENT AV UBEHAGELIGE FØLELSER
- NYE PÅKJENNINGER ASSOSIERES
- NEGATIVE FØLELSER AKTIVERES
- FARE FOR AGGRESJON OG VOLD
- BEARBEIDING REDUSERER UBEHAGET

You act bad when you feel bad

Foto: FRODE HAN

Hockey-stjernen tilstår langvarig

KOKAIN- MISBRUK

VE
eksklusivt

ANDERS MYRVOLD STÅR FREM ETTER SYV UKERS REHABILITERING

● SPORTEIN SIDE 1, 2 og 3

VG

Nr. 306
Torsdag
8. november
2007
Uke 45
Kr. 10,00

SKOLEMASSAKREN

Foto: AFP

Så han var et overmenneske
Ble dumpet av kjæresten
Skjot åtte – og seg selv

● SIDE 6, 7, 8, 9, 10, 11 og 12

**Dette
er min
kvinne!**

Dagbladet

Freitag 24. august 2007

Nr. 230. Uke 34. 139. årgang. Løssalg kr 15,00

144
SIDER

FRE
DAG

SVIGERFAMILIEN ARRESTERT

«Jeg håpet
hun skulle få
et godt liv»

PAPPA TIL DUNG
TRAN LARSEN (22)

SIDE 22 OG 23

SIDE 10
SUPER-
HESTEN
VANT OG
BLE AVLIVET

TENÅRINGS-
MORDEREN
STAKK AV PÅ
BMX-SYKKEL

11-ÅRING
henrettet
AV UNG GJENG

LIVERPOOL: På asfalten døde Rhys Jones (11) i armene på sin mor. På vei hjem fra fotballtrening ble skolegutten skutt i bakhodet av en maskert tenåring. Drapet ryster England. 18 unge er drept i England hittil i år.

SIDE 8 OG 9

Norske Aleksandra
Orbeck-Nilssen:

17 år og
super-
modell

SP
GASINET

PINUP

Jelena Isinbajeva
er friidretts-VMs
forsidepike. - Det
er viktig å tenke på
hvordan du ser ut,
sier hun til Sport-
magasinet.

**UTRO-
SKAP**
gir bedre
**SEX-
LIV**

● SIDE
12

**ANGRER
PÅ RANET**

Danse-Tshawe snakker ut

● På TV2 i kveld – Se også SIDE 34 og 35

Mammas
unge
talenter

Sist faller Mari Maaestad sammen. Sirkas og Scotts karene

V G

Nr. 322
Lørdag
24. november
2007
Uke 47
Kr. 15,00

E. coli-smittede Emil (4)

DØDE

**i mors
armer**

● SIDE 6 og 7

AV TORE HEISTADEN

**Nå forteller foreldrene
om kampen for 5 mill.
i erstatning fra Gilde**

**Se, Geir ble
Halvgeir!**

AV PERE

**Minus
100
på 1 år**

AV SPINNAPE HELEN

**FALT I
KIRKE-
DØDE**

● SIDE 7

Slik får du et
**PERFEKT
JULETRE**

● SDE 17

Foto: SCANPIX

Dette krever
ekspertene i
**RENTE-
KUTT!**

RENTEMØTE I DAG
SIDE 4 OG 5

V G

Nr. 346
Onsdag
17. desember
2008
Uke 51
Kr. 11,00

Foto: PRAVAT

TILFELDIG OFFER:
Ann-Mari Solås (32)

Foto: GER OTTO JOHANSEN

MAMMA DREPT

mens barna
ringte etter

HJELP

● SIDE 8, 9, 10 og 11

reise

STOR UTSTILLING I LONDON FREM TIL MARS:

Danse-Jenny

RØMTE
etter sjokket

SIDE 52 OG 53

Tidligere Kmtby-pastor Helge Fossmo om

Foto Privat

- **Drapene**
- **Løgnene**
- **Sexen**

SE DE PRIVATE BILDENE

MAGASINET, SIDE 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 OG 35

NYTT
magasin

Magasinet

FORFATTERE
AVSLØRER
Derfor blir
du hekta på
deres bok

Dagbladet

Lørdag 20. september 2008

Nr. 258. Uke 38. 140. årgang. Lesesalg kr 20,00 € 3 utenfor Norden

MOR ADVARTE MOT EKS-KJÆRESTEN

Foto: Privat

Snakker ut i **Dagbladet**
**BARNEDRAPET
I KRAGERØ**

- Det er så tomt og stille sier
Gitte Bohnhorst (25). Det har
gått fire måneder siden datteren
Alexandra (5) ble drept av sin
egen pappa.

SIDE 6, 7, 8 OG 9

- Hvordan
kunne han
DREPE
datteren vår?

Dagbladet

Torsdag 25. oktober 2007

Nr. 292. Uke 43. 89. årgang. Lesesalg kr 15,00 €3 utenfor Norden

1,3 MILLIONER LESERE HVER DAG

**EKSTRA
BOK**

Novellesamling
KARIN FOSSUM

TO MAGASINER

NÅDELØS SJØLKRIKIKK I SV

«ALT VI TAR I
BLIR TIL DRITT»

SIDE 10 OG 11

RBK-VALENCIA 2-0

**SOLLIED-JA
TIL RBK**

Morten
Pedersen,
kommentar

Foto: Scampix

Julie Watnans (25) datter ble drept i Overhalla

**- Cicilie ble
DREPT
fordi hun var
REDD**

BUNNLØS SORG: Samme dag som Julie Watnans datter Cicilie (7) ble brutalt drept i Overhalla, fødte hun sønnen Sigur. Nå frykter hun at også han skal dø. I går snakket hun om sin bunnløse sorg. **SIDE 6, 7 OG 8**

Foto: Martin Høgenstein

**- Toft å
se Bahadir
Mirzaolimov
i retten.**

Se hvor lenge
**super-
sommer'n
varer!**

SIDE 36 OG 37

Dagbladet

Torsdag 3. juli 2008

Nr. 179. Like 27. 140. årgang. Lesesalg kr 11,00 € 3 utenfor Norden

PLATE-ANMELDELSE

KATRINE
MOHOLT

«Padde-
flat og
karakterløs»

ANMELDT AV SIGRID HVIDSTEN SIDE 53

PAPPA DREPTE MAMMA I SKOLEGÅRDEN

Politiet RAKK IKKE FRAM

BARNA TIL STEDE: Politiet var rett i nærheten, da kvinnen (31) utløste voldsalarmen. Men de klarte ikke å hindre drapet som skjedde med barna til stede. **SIDE 8, 9 OG 11**

Norske Ståle og kona
**SKUTT MENS
DE SOV**

SIDE 14 OG 15

Modell:
Jeg ble
veldig brun

**ADVARER
MOT NY TREND**

Vil bli
slank, brun
og kåt
SIDE 6

12 RAD
for bedre
økonomi

6
SIDER
TEMA

- Jeg
har mine
mørke
sider

SIDE 58-59

Dagbladet

Torsdag 3. mai 2007

Nr. 119 Uke 18. 139. Årgang. Leseslg kr 10,00

EKSTREMISME

Renner tida ut
for Le Pen?

SIMEN EKERN
KOMMENTAR SIDE 3

SPRÅKETS MAKT

Blairs berømte
Diana-tale

TRYGVE RISER GUNDERSEN
IDEER SIDE 54-55

SPIDER-MAN 3

Estetikk i
toppklasse

VEGARD LARSEN
ANMELD ELSE SIDE 64-65

Politiet: - DREPTE MED HAMMER

«Han ønsket å
melde seg, men
motet sviktet»

ARVE OPDAHL, forsvarer

DOBBELTDRAPET: Politiet mener Bahadır Mirzaolimov (26) slo i hjel sju år gamle Cicilie Watnan Lian med hammer og kvalte sin høygravide ekskone Anne Grete Vollum i senga. 26-åringen er også siktet for seksualovergrep.

SIDE 8, 9, 10, 11 OG 12

VG

Torsdag
8. mai
2008
Løse 19
Kr. 10,00

**HER SIKRER
POLITIET DET
DE MENER
ER DRAPS-
VÅPENET**

**POLITIET
OM SIKTET
PAPPA (29):**

Foto: ALF ØYSTEIN STØTVIG

**Tror han
DREPTE
datteren (5) med
SLEGGJE**

Uimplaserte katter sporløst **BORTE**

«Dyrevenn» etterforskes

● SIDE 14 og 15

«Super sukker» kan gi **SØTT HAV!**

● SIDE 11

Bli **FILM- stjerne**

● SIDE 33

V G

Nr. 32
Fredag
2. februar
2007
Uke 5
Kr. 10,00

ÅSTEDDT: Familiens
bolig i Stavanger

POLITIETS TEORI:

Han gikk fra rom til rom og **DREPT**

Foto: H. DODD (2/2007) SPASER

UNGE KVINNER
**JOBBER
 SEG SYKE**

SIDE
 28
 OG
 29

Dagbladet

Fredag 2. februar 2007

Nr. 32 Uke 5.139. Årgang. Lesesalgkr 15,00

NYE RITUALER OG SOSIALE KRAV

Kunsten å
 legge seg flat

JOHN OLAVE GELAND
 KOMMENTAR, SIDE 3

TV

En nettpirats
 bekjennelser

SIRI HØSTMÆLNGEN
 FREDA G, SIDE 36 OG 37

FRE
 DAG
 Unge idealister
 I FENGSEL

SPORT
 MAGA

Engle-
 ving

Larviks
 Kari Mette
 Johansen

FAMILIEDRAPET I STAVANGER

Arianne

Victor

KVALT MENS DE SOV

DREPT AV PAPPA: Atle Thomas Johansen (45) tok livet av Arianne (12), Victor (8) og kona Hilde (45). Før han tok sitt eget liv, varslet han arbeidsgiver på e-post. Politiet mener hardt press i en ansvarsfull oljejobb og problemer med et privat byggeprosjekt kan ha utløst de grufulle drapene. **SIDE 4, 5 OG 6**

Betaler ansatte
 i fly- og kreditt-
 kortselskaper:

Overvåket
**KONGE-
 familien**

SIDE 46

NORSKE
 REINERT
 skal lage
 Beyonces
 neste video

SIDE 47

FRA GELL ar denne uka. De er bedragerer» KINO PFLER over for svorne ligger»

Dagbladet

Tirsdag 18. september 2007

Nr. 255. Like 38. 139. årgang. Leisalg kr 10,00

1,3 MILLIONER LESERE HVER DAG

Halberg ut mot forfatterkolleger

- Overflatiske og overvurderte

SIDE 50 OG 51

TOK SEG INN HOS KVINNELIG NABO

- JEG VAR fryktelig FULL

SIDE 5

SIKTET: «Pornopung»-forfatter Mads Larsen

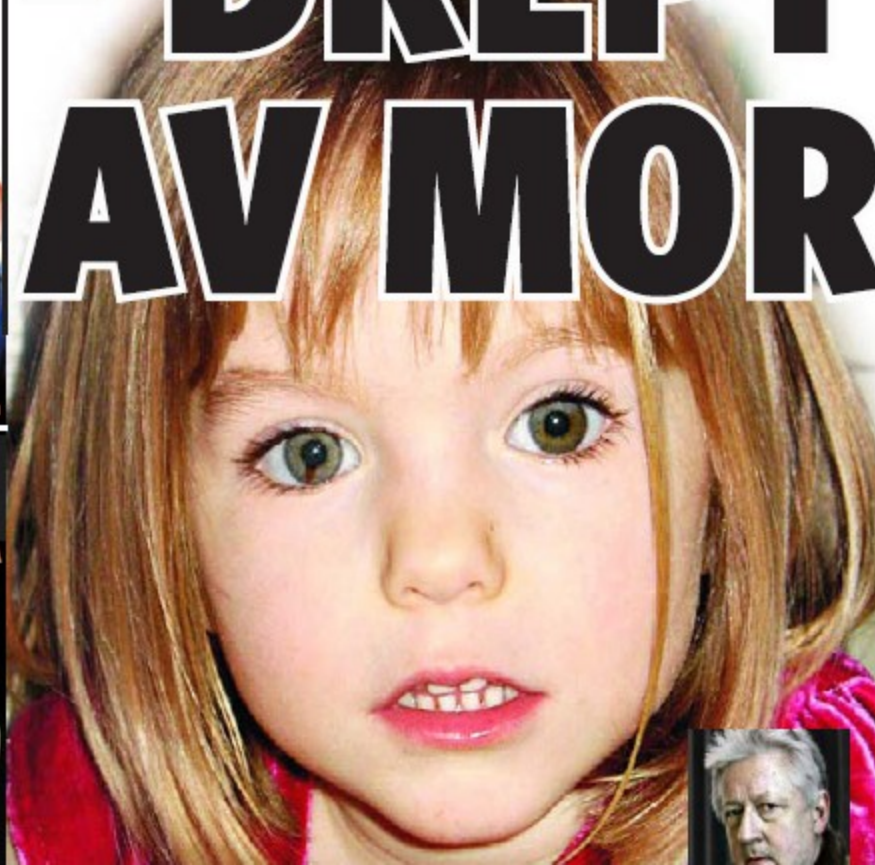
RBK-TØRUM

- MÅ GÅ

Nordens fremste ekspert på draps-etterforskning støtter polititeori:

- DREPT AV MOR

Pedagogisk dilemma – ta opp i klassen – når og hvordan?

- ”Vi skal ikke dekke over, vi skal være åpne for barna, men vi skal ikke påføre dem problemer som ennå ikke ha nådd dem.”
- Proaktiv sjekking ut på forhånd. Hvordan?
- Vi tror ikke det er slik at en samtale som har som mål å berolige skader barn selv om de hører det der og da for første gang.

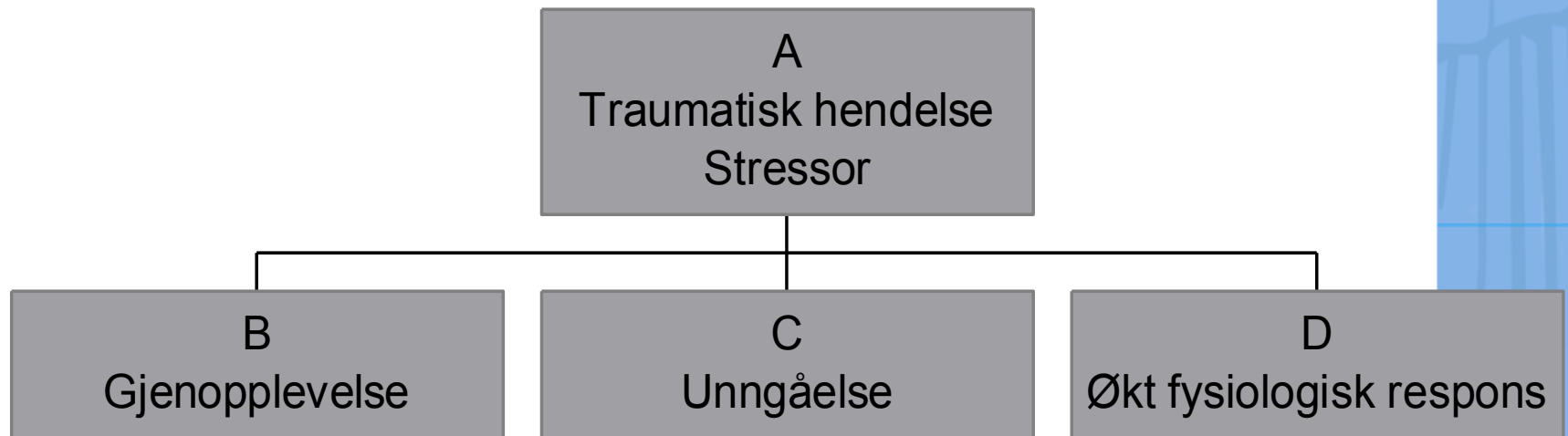
Traume - PTSD

- En hendelse utover vanlig erfaring som ville vært en påkjenning for nesten enhver. En trussel mot fysisk eller psykisk integritet, eller det å være vitne til at en annen utsettes for dette.”
 - Gjenopplevelser - unngåelsesatferd - økt spenning, økt beredskap - nummenhet

Posttraumatisk stressforstyrrelse (1)

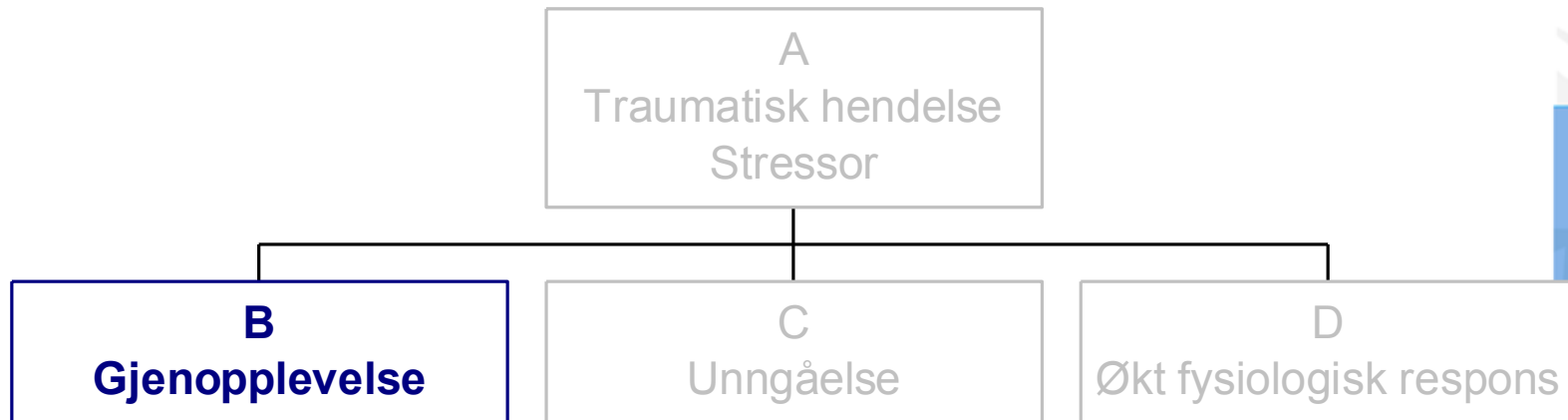
Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, DSM-IV, American Psychiatric Association, 1994

Posttraumatisk stressforstyrrelse (3)

Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, DSM-IV, American Psychiatric Association, 1994

- tanker og bilder
- plagsomme drømmer
- hendelsen skjer igjen
- intense følelser når noe minner
- fysiologiske reaksjoner når noe minner

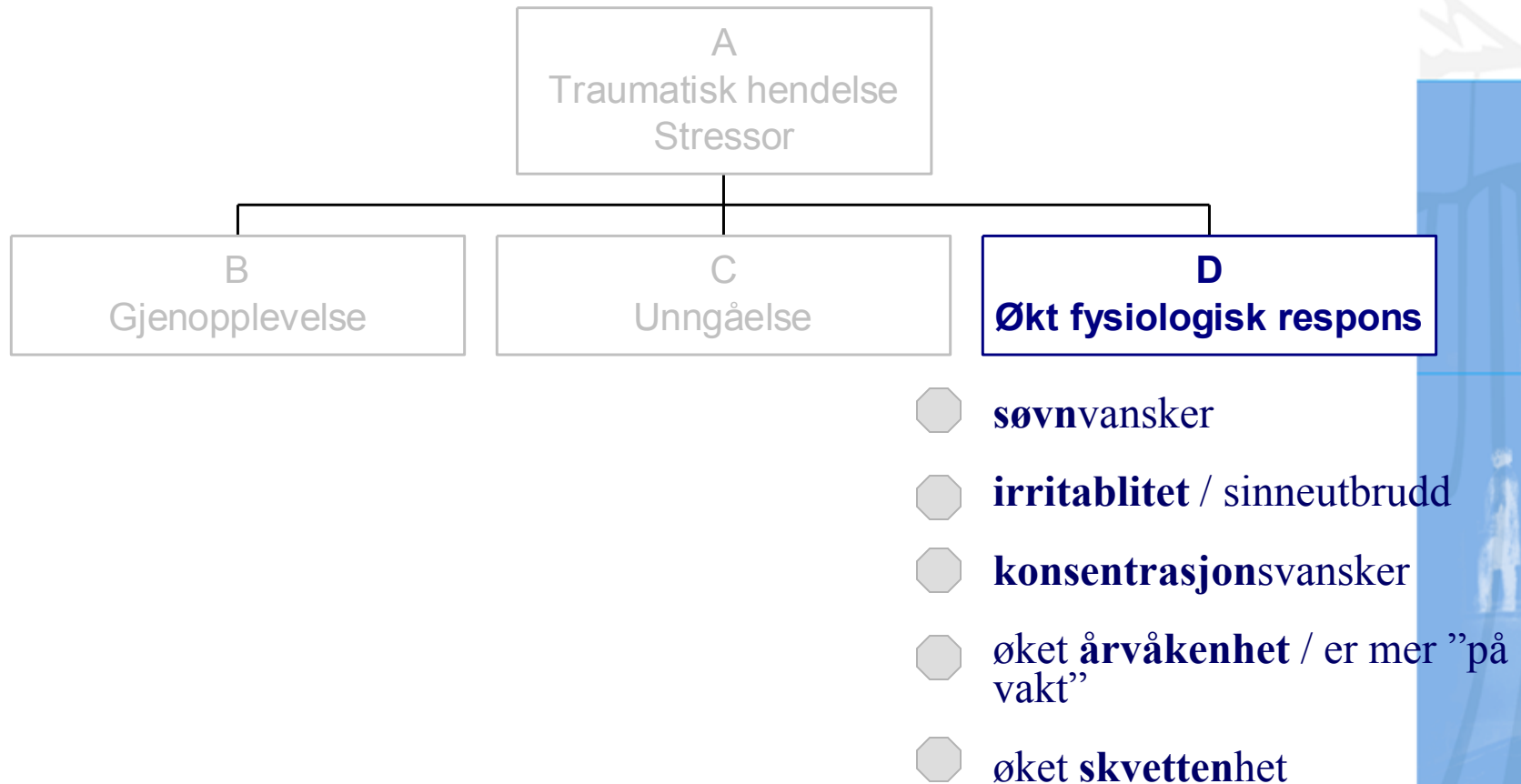
Posttraumatisk stressforstyrrelse (4)

Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, DSM-IV, American Psychiatric Association, 1994

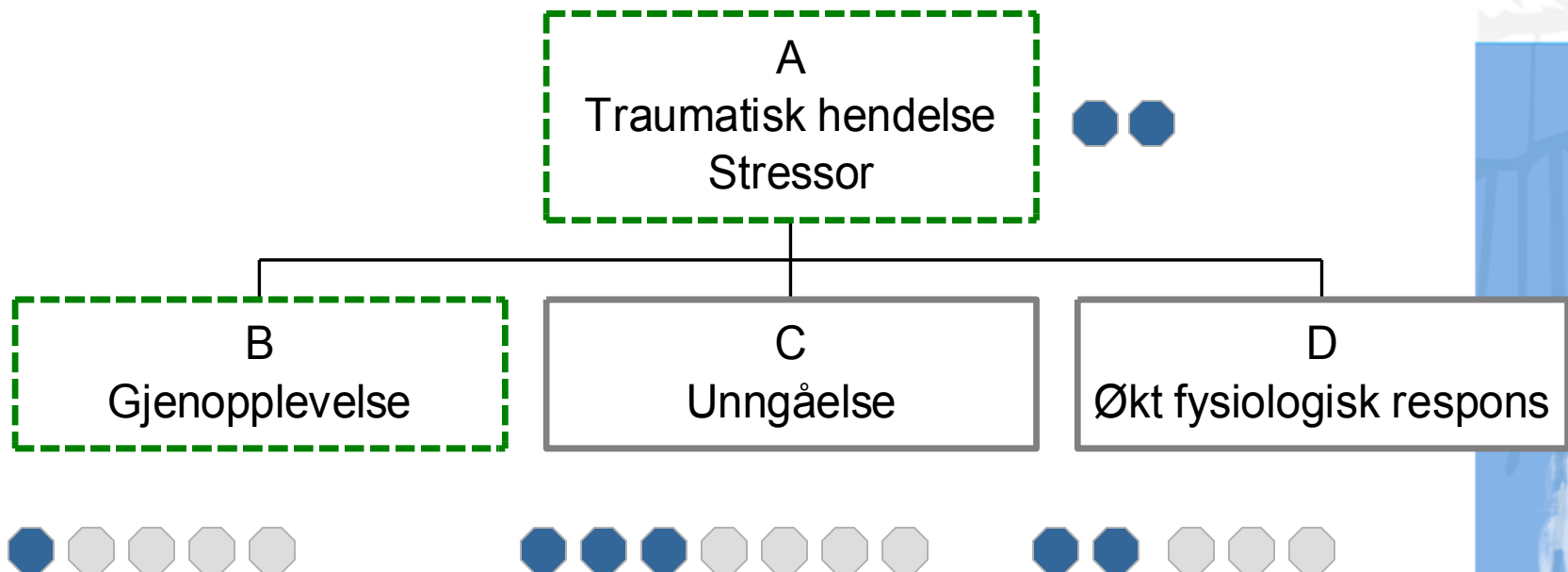
Posttraumatisk stressforstyrrelse (5)

Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, DSM-IV, American Psychiatric Association, 1994

Posttraumatisk stressforstyrrelse -

Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, DSM-IV, American Psychiatric Association, 1994

E Varighet: symptomer B,C og D > 1 mnd

F Stressnivået er klinisk signifikant *eller* medfører funksjonsnedsettelse (sosialt, i arbeid, andre viktige funksjoner)

Henvisningsårsaker

- traumereaksjoner

- Gjennopplevelser, bilder, bølger av sterke følelser
- Særlig dersom disse er vedvarende flere uker etter
- Påtrengende sanseminner fra hendelsene – smak, lukt, lyd, berøring, risting
- Stress for å unngå påminninger
- Uvanlig separasjonsangst, stadig sjekking på grunn av fantasier om at det har hendt noe forferdelig
- Søvnvansker, særlig utover to uker etterpå
- Sinne og irritabilitet som går utover relasjoner
- Urimelige selvbebreidelser, skam, skyld, tristhet, grubling
- Fobier, sterke sinnsbevegelser, innlæringsproblemer.

Krisepedagogikk

*Innspill til bearbeiding og videre arbeid i skolen
etter terror på Utøya og i Oslo, 2011*

Barneskolen / ungdomsskolen / videregående

Av

Jon-Håkon Schultz

Nasjonalt Kunnskapssenter om Vold og Traumatisk Stress,

Magne Raundalen

Senter for Krisepsykologi, Bergen.

Rett hjelp til rett tid

- Gir en faglig vurdering av behov for kriseintervenering
- Vurderer omfang av tiltak
- Vurderer behov for oppfølging

DEFINISJON AV KRISE

Plutselige og dramatiske hendelser som kan medføre store belastninger og psykiske påkjenninger. Dette omfatter ulykker og akutte hendelser hvor skolen kan trenge ekstern assistanse. Hendelsen overgår tilgjengelige håndteringsressurser, og personen trenger krisehjelp.

Krisereaksjoner

- Frykt
- Skam
- Forvirring
- Uvirkelighet
- Angst
- Sterke minner
- Konsentrasjonsv.
- Skyldfølelse
- Selvbebreidelser
- Unngåelsesatferd
- Søvnforstyrrelser
- Isolering
- Hodepine og magesmerter
- Sinne
- Oppmerksomhets-søkende atferd

Arbeidsoppgaver i kriseteamet

- Trussel med kniv
- Forsøk på bortføring
- Selvmordsforsøk
- Elev dør
- Foresatte dør
- Grov vold
- Knivstikking

Krisepedagogiske metoder

- Ritualer / felles markeringer
- KlASSESAMTALEN
- Historiebok
- Loggbok, dagbok
- Arbeidsboken
- Diagrammer, sirkelmetoder
- Resiliensgrupper

Klassesamtalen

- Hvordan fikk du greie på det som skjedde?
- Hvordan reagerte du?
- Hva har hjulpet deg i sorgen?
- Hva kan vi gjøre fremover?

Beredskapsplan

- Beredskap for krisesituasjoner
- Voldsforebygging / voldshåndtering
- Plan mot rasisme
- Rutiner for politianmeldelser
- Mediestrategi

Mediestrategi

- Skolen jobber etter egen plan for krisehåndtering
- PP-tjenestens kriseteam er involvert
- Elevene mottar krisehjelp
- Elevene vil få oppfølging

Skolens tilbakemeldinger

- Skolene verdsetter at det er mulig:
 - å drøfte saker på telefon med teamet
 - at teamet kan møte raskt dersom det er påkrevet
 - at teamet kan delta aktivt i krisehåndteringen
 - at teamet vurderer behovet for videre oppfølging av elever

Forklaringer - en kognitiv ramme

Kollektive kriser – som angår oss alle

- Irak-krigen
- Muhammedtegningene
- Kjønnsslemlestelse
- Joseph Fritzl
- Jokela og Kauhajoki
- Finanskrisen

Individuelle kriser - de det virkelig gjelder

- Pappa skal i fengsel
- Familiedrap
- Selvmord i familien
- Vold i familien
- Alvorlig sykdom

Forklaringer – ord og begreper

- Å åpne for å forså – lukke for å få fred
 - Det terapeutiske: roe, trygge
 - Det pedagogiske: lære
- Det er forskjell på å:
 - være trist
 - være skremt
- Begreper: mentale knagger
 - Tankesykdommer / feiltanker / ryddemaskinen / gassen & bremsen

UNIVERSITETET
I OSLO

Magne Raundalen
og Jon-Håkon Schultz

HJELP

– pappa slår!

Pedagogisk Forum

HJELP – pappa slår!

Dette er historien om Eivind på 8 år og Yngvil på 5 år som sammen med mamma rømmer til krisesenteret fordi pappa slår. På senteret snakker de sammen om hva som har skjedd.

Vold i hjemmet er svært tabubelagt, en vegrer seg for å snakke om det og det kan være fristende og innta en vente-og-seholdning der vi feilaktig tror at dersom barna ikke spør så lurere de ikke på noe og de vet ikke hva som skjer. Med denne boken i hånden gir vi deg et redskap til å innlede dialog om vold med barn, vi gir eksempler på forklaringer om hvorfor pappa slår og vi gir deg kunnskap om barn som utsettes for familievold.

Historien er skrevet for høytlesning for barn i alderen 5–10 år som har opplevd vold, boken egner seg også som en kunnskapsbok for de som ikke har opplevd vold. Boken bør leses av en varsom voksenperson og det følger med en detaljert veiledning.

Forberedelse

Etter at passende tidspunkt og sted er valgt, og dere er sikret mot avbrudd (besøk, telefon, noen slår på tv, til og fra matlaging etc.), begynner mor å forberede på det som nå kommer. Det er viktig at man ikke har et alt for alvorlig ansiktsuttrykk, og at mor er slik forberedt at hun ikke begynner å gråte i situasjonen. Om det skulle skje, er det for så vidt ingen katastrofe, men det kan redusere barnets oppmerksomhet til det som blir sagt slik at hun rett og slett ikke husker det ordentlig etterpå.

Forslag til start

Nå må jeg fortelle deg noe som er både trist og dumt. Men det er ikke om noe som er farlig. Det jeg skal fortelle deg er at mamma skal i fengsel. Først skal jeg fortelle det kort og etterpå skal jeg forklare deg mer. Aller først må jeg si til deg at det ikke er farlig å komme i fengsel. Jeg skal være i fengsel i over ett år. Jeg får ikke lov til å besøke noen utenfor fengselet mens jeg er der, men jeg får lov til å ta i mot besøk i fengselet. Det er ikke farlig å besøke noen i fengselet. Det er mange barn som besøker mammaen sin hvis hun er i fengsel. Et fengsel er et stort hus med mange rom og alle dørene blir låst igjen for de som er der. Noen ganger er det en høy mur rundt fengselet også. I den høye muren er det bare en dør og der er det vakter bestandig. De skal låse opp og passe på at ingen rømmer fra fengselet. De som er i fengsel får vanlig, god mat akkurat som den de pleier å spise hjemme hos seg selv: brød og pålegg, melk og saft, middagsmat med fisk og kjøtt, og de får kaffe og kake. Når jeg er i fengsel er jeg fange. Det betyr ikke at noen er slem med meg, det betyr bare at noen passer på at jeg ikke får komme utenfor fengselet.

Jeg er fange i fengselet. Jeg får et rom i fengselet som heter celle. Der er det seng, bord og stoler, bokhylle, håndvask og egen do. På noen fengselsceller er det Tv. Om kvelden når jeg legger meg, låser de døra, men jeg kan ringe på vaktene hvis det er noe jeg trenger eller hvis jeg skulle bli syk. Jeg skal i fengsel fordi jeg har fått straff for noe galt jeg gjorde sammen med noen andre.

Nå skal jeg forklare deg litt mer

Det er politiet som tar de som har gjort noe galt og sier fra at de skal få straff. Før noen får straff i fengsel må politiet være helt sikker på at de har gjort noe galt. Da går de til Retten. De som er i retten har lest en kjempestor bok om lover. Den er rød og heter Norges Lover. I den boken står det om alt som er forbudt å gjøre for folk. De som sitter i retten heter dommere. De skal dømme. Det vil si at de skal bestemme hvem som skal i fengsel. De må høre på det politiet sier. Og så må de høre på den som skal dømmes. Noen ganger finner Retten ut at en person er uskyldig. At hun ikke har gjort noe galt. Da er hun fri. Noen ganger finner Retten ut at en person har gjort noe galt og må i fengsel. Etterpå må de lese i lovbooken for å finne ut hvor lenge personen skal være fange i fengsel. Hvis de har gjort noe veldig galt må de sitte veldig lenge i fengsel. Noen ganger må de være i fengsel i 20 år.

Jeg har ikke gjort noe veldig galt

Jeg må bare være i fengsel i litt over ett år. Det gale jeg har gjort, som gjør at jeg må i fengsel, er vanskelig å forstå for barn. Jeg skal prøve å forklare deg det tilslutt. Først må jeg fortelle at det skjedde på en fest. Jeg var sammen med flere andre på festen. Både damer og menn. På festen ble det drukket alkohol. Den sterkeste alkoholen heter sprit. Den som drikker sprit blir full.

Når en person er veldig full, kan hun nesten ikke gå og ofte snakker hun bare tull. Det er fordi spriten går til hodet, den flyter opp til hjernen og lager masse tull oppe i tankene. Derfor er det mange som gjør dumme ting når de er fulle. Etterpå unnskylder de seg og sier: Du må unnskyld meg, men jeg blir så dum når jeg er full. Jeg vet ikke hva jeg gjør når jeg blir veldig full. Det er dumt å drikke seg full. Hvis jeg gjør noe galt når jeg er full, får jeg likevel straff og kommer i fengsel. Og det er riktig. Jeg kan ikke gjøre masse galt og så si til politiet: men jeg var jo full, så jeg visste ikke hva jeg gjorde. Da rister politiet bare på hodet og sier at du har gjort noe galt, vi vet det og som straff må du i fengsel.

Nå skal jeg forklare deg gale som ble gjort på festen

Festen var på en hytte og det var to menn med som jeg kjente godt fordi jeg hadde vært gift med den ene og den andre var broren hans. Så inviterte vi en ung jente med på festen og hun var bare 15 år. Hun fikk sprit av oss og hun drakk. Det er ikke lov å gi sprit til noen som er så ung. Så det var galt. Den unge jenta ble full og de to mennene begynte å kysse og klemme henne. Så gikk de på soverommet og kledde av seg og begynte å kose med hverandre slik mammaer og pappaer gjør når de lager barn. De tok tissen sin inni hennes. Det er forbudt for voksne menn å gjøre det med jenter som er under 16 år. Det er enda mer forbudt å gjøre det når voksne har gitt henne sprit så hun ikke visste hva de gjorde med henne. Da kan hun ikke engang forsvare seg. Begge mennene må i fengsel for det de har gjort med den jenta. Jeg må i fengsel fordi jeg inviterte henne på fest og fordi jeg drakk sprit sammen med henne. Jeg var også med på det de andre gjorde og kysset og lekte med tissen hennes. Derfor må jeg i fengsel.

(Raundalen og Schultz, 2006: Krisepedagogikk)